

Cova de s'Ermità Guillem

Seguim el camí de la dreta on, en cinc minuts, una desviació a la dreta ens portarà a la cova de s'Ermità Guillem, llargament ocupada, fins a l'any 1635 per un venerat anacoreta.

Els anacoretas eren persones que es retiraven voluntàriament a llocs solitaris com aquest per portar-hi una vida de silenci i pregària.

En el *Die Balearen* de l'arxiduc Lluís Salvador aquesta cova apareix amb la denominació de cova de s'Ermità de Son Moragues.

Pedrissos des coll de Son Gallard (Esperança Perelló)
Sa Foradada des del camí de s'Arxiduc (Esperança Perelló)

Des des Caragolí fins al pla de ses Aritges

Tornam al camí que en ascens suau ens porta al tram més espectacular del camí de s'Arxiduc. La impressionant vista està presidida per sa Foradada que ens acompanyarà la resta del trajecte fins al puig des Caragolí. Aquí el camí continua cap a la dreta, vorejant les timbes que miren cap a la mar i queda convertit en un llarg mirador.

El cim del puig des Caragolí ens ofereix una vista espectacular de la Serra i la costa nord de Mallorca.

Passat el puig des Caragolí, el camí va baixant fins arribar al pla de ses Aritges. Aquest camí fou construït únicament amb l'objectiu de gaudir de les magnífiques panoràmiques, la qual cosa el converteix en un cas singular de la Serra de Tramuntana. Té la particularitat de comptar, en molt de trams amb marges als dos costats, fet també molt poc corrent en la morfologia dels camins tradicionals mallorquins.

Si ens girem al nostre voltant, veurem uns arbusts arrodonits, en forma de coixinet. No els toqueu, que espinen! Es tracta de l'arritja balearica (*Smilax aspera subsp. balearica*), que dona nom al pla, i de l'eixorba-rates blanc (*Teucrium marum*) que són plantes endèmiques de

Pla de ses Aritges (Esperança Perelló)

les Illes Balears, es a dir, que sols les trobam a les Illes. Des de lluny són difícils de diferenciar, ja que tenen una forma molt semblant: baixa, arrodonida i pràcticament sense fulles. Són pròpies dels llocs més assolellats i ventats de la Serra. La seva forma és precisament una adaptació a les condicions a les que viuen. Segons la tradició popular, les infusions amb fulles de noguer i arrel d'arritja té propietats diürètiques i depuratives.

Més endavant, el camí arriba a un pinaret on es creua amb el camí de ses Fontanelles que ens portaria de nou al pla des Pouet. Nosaltres seguim recte pel camí de s'Arxiduc.

Aritges i eixorba-rates blancs al pla de ses Aritges (Esperança Perelló)

La casa de neu de Son Moragues

Quan el camí comença a davallar deixam enrere definitivament el pla de ses Aritges per entrar en el bosc des Cairats. Aviat trobam la casa de neu de Son Moragues.

L'ofici de nevater era ben dur. Primer havien de recol·lectar la neu dels voltants i dur-la fins a la casa. Un cop allà, la tiraven dins la casa a través d'uns finestrons anomenats bombarderes, i aleshores la compactaven amb pilons o masses de fusta. Els nevaters es rellevaven pel perill de congelació.

Casa de neu de Son Moragues (Esperança Perelló)

La casa de neu de Son Moragues es troba en bon estat de conservació. Hi podem veure encara el lllindar de la porta i les quatre bombarderes. A la rosseguera del darrera la casa hi ha restes de marjades que servien per afavorir l'acumulació de neu i les tasques de recol·lecció.

*Pitgen sa neu, pitgen sa neu
I tots ja estan dins ses cases.
Peguen potades, peguen potades
en Toni, en Xisco, en Joan i n'Andreu.*

Seguim el camí travessant la coma des Cairats i en cinc minuts arribam al refugi de Son Moragues. Des d'aquí el camí baixa amb un pendent fort i ens du fins a Valldemossa.
Textos i fotografies: Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat

Des des Caragolí fins al pla de ses Aritges

Cova de s'Ermità Guillem

(Esperança Perelló)

Imprès a amidiprèsment - DL: PM-204-2010

Disseny: Ludmila Rivacoba

La casa de neu de Son Moragues

Camí de s'Arxiduc

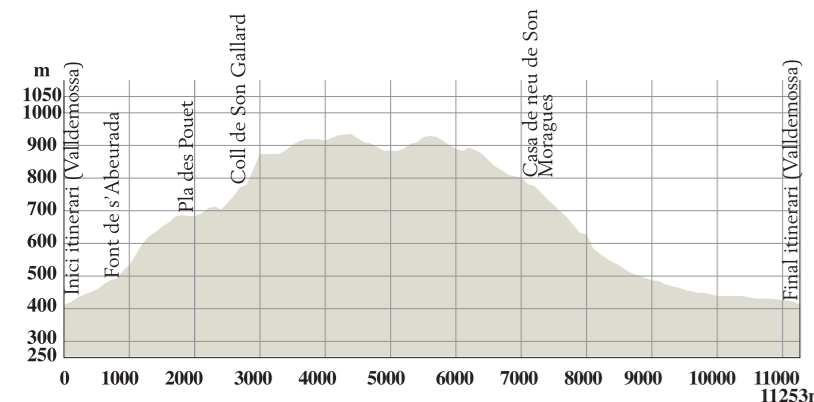
Govern de les Illes Balears
Conselleria de Medi Ambient
i Mobilitat

Obra Social 'la Caixa'

Es tracta del camí més conegut dels que va fer construir l'Arxiduc. Va ser traçat per l'Arxiduc a partir del 1883, any en què va comprar la finca de Son Moragues a Valldemossa. El recorregut ens durà fins a la casa de neu de Son Moragues. Al contrari que la resta de camins antics de la Serra, aquest no tenia una finalitat econòmica, sinó que l'Arxiduc el feu construir únicament per a gaudir de l'impressionant paisatge des dels penya-segats, amb sa Foradada com a protagonista.

Dificultat mitjana. Distància a recórrer: 11,2 quilòmetres (itinerari circular). La durada és de 5 h. S'ha de realitzar a peu. L'itinerari no està senyalitzat.

Barraca de carboner (Esperança Perelló)

L'Arxiduc

El 4 d'agost de 1847, Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena i Borbó (1847-1915) va néixer al palau Pitti de Florència. Era el novè fill dels grans ducs de Toscana: Leopold II (1797-1870) i Maria Antonietta de Borbó (1814-1898).

L'Arxiduc es va criar a Florència, fins que, en 1859, el Gran Ducat es va incorporar al nou regne d'Itàlia. Els Grans Ducs van haver d'exiliar-se, per això l'adolescència de Lluís Salvador va transcórrer a les terres de l'imperi Austrohongarès, on va estudiar dret, filosofia i ciències naturals.

Des de molt jove va començar a viatjar i a escriure sobre els seus viatges. Va venir per primera vegada a la illa en 1867, amb tant sols vint anys, amb la idea de fer un treball sobre l'arxipèlag, que es convertiria en la seva millor obra: *Die Balearen*.

La zona de la Serra de Tramuntana situada entre Valldemossa i Deià és on l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria va comprar la major part de les seves terres.

En aquestes terres l'Arxiduc va combinar un respecte escrupolós del paisatge natural i del medi ambient. Les seves terres estaven obertes per a que tothom pogués visitar el que ell mateix qualificava com a parc natural.

Vista del camí de s'Arxiduc (Esperança Perelló)

Pla des Pouet

Iniciam l'itinerari al nucli de Valldemossa. El camí comença al fons del carrer de les oliveres i transcorre al principi amb suau pendent fins a una barrera de metall amb un botador de fusta. A l'altra banda del botador continuam uns vint metres fins que el camí marca un fort revolt a mà dreta. Si en aquest punt ens desviam dues passes a mà esquerra, trobam una font de mina. Es tracta de la font de s'Abeurada que devia proporcionar aigua als carboners que treballaven aquests boscos.

Font de s'Abeurada (Esperança Perelló)

Tornam al camí que ara més empinat, ens porta a un portell sense barrera que dona entrada al pla des Pouet. Una vegada traspasam el portell ja ens trobam amb restes que evidencien l'intensa activitat humana que hi degué haver a aquesta plana. Al nostre voltant veim sitges, barraques de carboner i clapers, testimonis de la gran activitat carbonera que es desenvolupà en aquest indret fins a mitjan segle XX.

Seguim el camí que en línia recta des del portell ens du fins al pou que dona nom al pla.

Pla des Pouet (Esperança Perelló)

Estret de Son Gallard

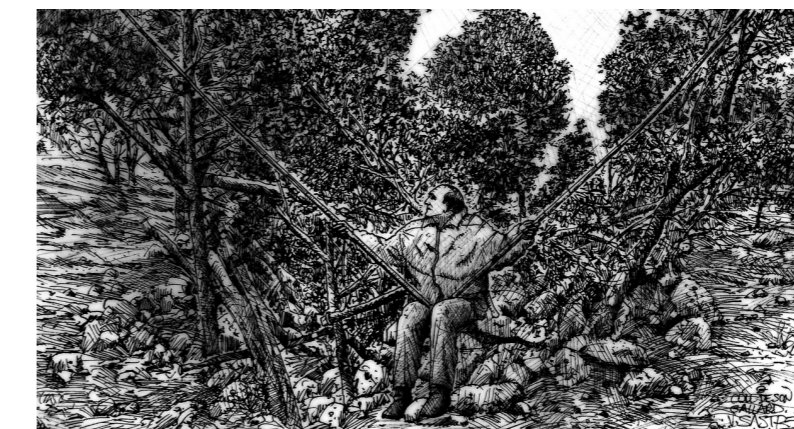
Deixam enrere el pou pel camí que surt a mà dreta. Després d'un ascens suau i uns quants revolts, arribam a l'estret de Son Gallard (770 m).

Aquí encara es conserva un coll de caça. La caça del tord amb filats és una de les més emblemàtiques de les Balears. S'aprofiten els viarans naturals entre el brancam dels arbres que els tords segueixen en les seves anades i vingudes des de les colgades, on passen la nit, fins a les àrees on pasturen. Per tal d'afavorir el pas i el maneig dels filats, les alzines es retallen per donar lloc a carrerans que conflueixen en el punt on el coller es disposa amb els filats.

El caçador sovint s'ha d'enfilat a una plataforma col·locada entre dos arbres on s'hi accedeix gràcies a una escala. El coller se situa d'esquena al pas dels tords aguantant la malla amb dues canyes que han de superar els 30 pams de llargada. Quan els tords impacten a la malla, el coller tanca les canyes perquè no puguin fugir i baixa els filats per a agafar-los.

Es tracta d'una modalitat molt selectiva ja que, si hi cau una altra espècie, es pot alliberar sense que l'animal prengui mal.

Coll de l'estret de Son Gallard (Vicenç Sastre)

Estret de Son Gallard

Pla des Pouet

